

Nieuwsbrief Leren

85

Lieven Coppens

Dit privé-initiatief wil op een onderbouwde manier informatie geven over actuele onderwijsthema's. Standpunten die hier worden ingenomen zijn uitsluitend deze van de auteur zelf en kunnen in geen enkel opzicht toegeschreven worden aan welbepaalde organisaties of onderwijsnetten en/of -koepels. De auteur streeft er naar alle standpunten grondig en wetenschappelijk te onderbouwen. Een duidelijke bronvermelding laat iedereen toe om alles te controleren.

www.nieuwsbriefleren.be
nieuwsbrief.leren@gmail.com

Jaargang 12
januari 2012

Voorwoord

Op 15 januari 2012 stuurde ik aan de lezers van deze nieuwsbrief de open brief van Prof. Dr. Wim Van den Broeck en Mevr. Eva Staels¹ (beiden VUB) in verband met de nota van de minister betreffende de *Dringende beleidsmaatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften*² door. Reacties hierop konden niet uitblijven. Aangezien ik een deel van die reacties uit de eerste hand wou krijgen, schreef ik er onmiddellijk bij dat ik deze nota kon onderschrijven. Dit werkte. De reacties, de een al beleefder dan de ander, kwamen vlot binnen. Ze besloegen het volledige continuüm van helemaal niet tot helemaal wel akkoord. In deze nieuwsbrief wil ik het verhaal van deze open brief verder vertellen³. Want heel behoedzaam komt de discussie waar de auteurs op aanstuurden op gang. Maar waarschijnlijk niet zoals zij die in gedachten hadden.

Lieven

2012-01-17: Reactie van de Vlaamse Vereniging van logopedisten op de open brief van Prof. Dr. Wim Van den Broeck en Mevr. Eva Staels

De Vlaamse Vereniging van logopedisten reageerde via haar website zeer vlug op deze open brief. Hierbij legden ze zonder daarvoor aan mij toestemming te vragen een link naar de Sticordibank. Hierdoor weet ik zeker dat ze er ook geen problemen mee hebben dat ik hun reactie letterlijk opneem in deze nieuwsbrief⁴.

Deze week publiceerden Prof. Dr. Wim Van den Broeck en Eva Staels (beide VUB) een open brief naar aanleiding van het voornemen van de Vlaamse overheid om een aantal maatregelen ten behoeve van kinderen met speciale onderwijsbehoeften te verankeren in de onderwijsregelgeving. Om deze brief te downloaden: klik hier.

In de brief trekken de auteurs van leer tegen de 'ontspoorde praktijk van overdiagnosticeren en bijhorende therapeutisering van het onderwijs'. Zonder hierbij op alle aangehaalde aspecten in de brief te willen ingaan, betreft de VVL het ongenueanceerde en soms zelfs kwetsende beeld dat van de logopedisten wordt opgehangen. Ongenuanceerd omdat de auteurs louter uitgaan van een psycho-pedagogisch model voor de verklaring en remediëring van dyslexie en daarbij de medisch-neurologische invalshoek compleet negeren. Kwetsend voor de talloze ouders die hun kind met succes hebben toevertrouwd aan de deskundigheid van een logopedist(e). Kwetsend omdat de expertise van de logopedisten bij het begeleiden van kinderen met dyslexie volledig miskend wordt. Bovendien geven de auteurs blijk van een groot gebrek aan realiteitszin daar waar ze beweren dat enerzijds enkel de scholen een taak hebben in het begeleiden van kinderen met een stoornis op het vlak van lezen, schrijven of rekenen en anderzijds waar gesteld wordt dat de CLB's hun rol niet meer volwaardig kunnen spelen wegens de eisen van 'externen' en ouders.

De VVL erkent dat er op het vlak van bijvoorbeeld de implementatie van Sticordimaatregelen nog stappen dienen gezet te worden zijn maar het lijkt ons dat deze problemen enkel kunnen aangepakt worden op basis van een goede samenwerking tussen logopedisten enerzijds en CLB's en scholen anderzijds.

¹ Zie <http://sticordibank.wikispaces.com/file/view/20120115+-+VAN+DEN+BROECK+%26+STAELS+-+Open+brief+regelgeving+sticordi.pdf>.

² Zie http://www.klasse.be/vandaag/files/file/20110906_TerugkoppelingResonantiegroepen.pdf.

³ De in deze nieuwsbrief weergegeven reacties zijn helemaal voor de rekening van de auteurs ervan. Ik neem enkel verantwoordelijkheid voor mijn persoonlijke opmerkingen bij deze reacties.

⁴ Zie <http://sticordibank.wikispaces.com/Belangrijke+documenten>.

De VVL heeft op donderdag 19 januari een afspraak met minister Smet op het kabinet onderwijs. Daar zal de VVL haar beleidsvisie ten aanzien van het onderscheid tussen een logopedische therapie en leerzorg op school, ten aanzien van de rol van de CLB's en ten aanzien van screenings verdedigen.

We houden u verder op de hoogte!

Wat mij bij deze reactie onmiddellijk opvalt, is dat de anonieme schrijver van deze reactie aan de essentie van de open brief voorbij gaat en meteen een apologetiek van een beroepsgroep begint. In plaats van objectieve argumenten te geven, bezondigt de anonieme auteur zich aan hetzelfde wat hij de auteurs van de open brief verwijt: het schetsen van een *ongenuanceerd en soms zelfs kwetsend beeld* van de auteurs. Prof. Dr. Wim Van den Broeck en Mevr. Eva Staels hebben onmiddellijk gereageerd op deze tekst van het VVL om een en ander uit hun open brief te verduidelijken. Daarbij stelden ze de uitdrukkelijke vraag deze reactie ook te plaatsen op de website van de VVL. Wat tot op dit moment nog niet gebeurd is.

2012-02-02: Reactie van Prof. Dr. Wim Van den Broeck en Mevr. Eva Staels op de reactie van de VVL op hun open brief

Het niet plaatsen van de volgende reactie geeft op zijn minst de indruk dat de VVL de situatie wil polariseren. Met toestemming van Prof. Dr. Wim Van den Broeck en Mevr. Eva Staels publiceer ik hun reactie dan maar in mijn Nieuwsbrief *Leren en op de Sticordibank*¹. Enkel zo kan de discussie in alle openheid en eerlijkheid gevoerd worden.

Naar aanleiding van de reactie op onze open brief zoals die verscheen op de website van de VVL, willen we graag op onze beurt reageren.

Vooreerst: we hebben altijd goede contacten gehad met de VVL, wat o.m. blijkt uit enkele lezingen die we verzorgden voor de VVL en enkele bijdragen die we schreven in het tijdschrift van de VVL.

We hebben dan ook met verbazing, die beslist niet geveinsd is, geconstateerd dat de schrijver van de reactie ervan uit gaat dat we vooral de groep van de logopedisten viseerden in onze brief.

Dat we uiteenlopende reacties zouden ontvangen, hadden we natuurlijk wel voorzien: eerder positieve uit de hoek van het onderwijs en de CLB's, en wat meer kritische uit de hoek van therapeuten en paramedici. Maar de reactie van de VVL lijkt ons al te zeer ingegeven door een (min of meer begrijpelijke) zelfverdedigingsreflex die voorbijgaat aan de eigenlijke boodschap van onze brief.

We reageren verder puntsgewijs op enkele zinsneden.

'In de brief trekken de auteurs van leer tegen de 'ontspoorde praktijk van overdiagnosticeren en bijhorende therapeutisering van het onderwijs'.'

'Van leer trekken tegen ...' klinkt alsof we hierin overdrijven. We wilden hier uitsluitend een opvallend feit noemen als uitgangspunt. Een feit dat door ieder kan geconstateerd worden en dat ook door de overheid als problematisch wordt beschouwd.

'Zonder hierbij op alle aangehaalde aspecten in de brief te willen ingaan, betreft de VVL het ongenueanceerde en soms zelfs kwetsende beeld dat van de logopedisten wordt opgehangen.'

We hebben nooit de intentie gehad een beeld van logopedisten weer te geven, laat staan dat we een beroepsgroep zouden willen kwetsen. Wat we wel hebben gedaan, is een bepaalde praktijk aan de kaak stellen, die we helemaal niet geïdentificeerd hebben met een bepaalde beroepsgroep. Kinesisten, psychologen, pedagogen, en andere therapeuten kunnen zich hier eveneens door aangesproken voelen. (We hebben het woord 'logopedisten' slechts één keer gebruikt, en dat in een louter beschrijvende en dus niet evaluatieve context). We beseffen heel goed dat het werk van al deze disciplines die zich bezig houden met schoolexterne hulp niet over dezelfde kam mag geschoren worden, wat we ook herhaaldelijk in eerdere publicaties hebben geschreven. Overigens hebben beide ondertekenaars, de ene in een verder verleden, de andere in de huidige situatie, zich bezig gehouden met schoolexterne hulp. Ons punt is dus niet dat daar op zich iets mis mee is, maar wel dat de manier waarop (intensiteit en samenwerking met de school) van groot belang is. Dit laat onverlet dat we van mening zijn dat dergelijke hulp slechts een laatste reddingsboei mag zijn nadat in de school alles is gedaan om het probleem zo adequaat mogelijk aan te pakken.

'Ongenuanceerd omdat de auteurs louter uitgaan van een psycho-pedagogisch model voor de verklaring en remediëring van dyslexie en daarbij de medisch-neurologische invalshoek compleet negeren.'

---

¹ Zie <http://sticordibank.wikispaces.com/Belangrijke+documenten>.

Wij gaan niet uit van een bepaald model. Wij gaan alleen uit van wat de wetenschap ons leert. De VVL creëert hier een oneigenlijke tegenstelling tussen een psycho-pedagogisch model en een medisch-neurologisch model. Dat is niet reëel. We zijn bijzonder goed op de hoogte (als wetenschappers is dat ook onze plicht) van het neurologische onderzoek. Op dit ogenblik bereiden we zelfs een internationale publicatie over dyslexie voor waarin ons gevraagd is, naast de gedragsstudies, in te gaan op wat ons het neurologische onderzoek leert. Bijzonder interessant daarbij is dat er onder onderzoekers meer en meer een consensus groeit dat de neurologische studies extra evidentie aandragen tegen het klassieke defect-model, precies omdat ze o.m. aangeven dat gedragsmatige interventies zichtbare en meetbare veranderingen teweegbrengen op hersenniveau. We kunnen hier helaas niet dieper ingaan op deze fascinerende nieuwe ontwikkelingen betreffende hersen-gedragsrelaties, maar dit moet volstaan om duidelijk te maken dat we helemaal niets negeren. In onze brief gaven we al aan dat de wetenschappelijke kennis zo moeilijk blijkt door te stromen naar de praktijk, die helaas al te vaak gekenmerkt wordt door mythevorming en voorwetenschappelijke noties. We mogen hopen dat de VVL zich hier niet aan bezondigt en zich terdege laat informeren over recente wetenschappelijke ontwikkelingen. De bovenstaande zin uit de VVL-reactie maakt ons daar wel ongerust over.

'Kwetsend voor de talloze ouders die hun kind met succes hebben toevertrouwd aan de deskundigheid van een logopedist(e). Kwetsend omdat de expertise van de logopedisten bij het begeleiden van kinderen met dyslexie volledig miskend wordt.'

De VVL-woordvoerder gaat hier onverdroten door met het zoeken en vinden van gekwetste zielen. 'Kwetsend voor de talloze ouders': het maakt weinig indruk omdat wij in het geheel niets gezegd hebben over ouders, die o.i. overigens het volste recht hebben om hun kind buitenschools te laten begeleiden. Dus rest alleen nog: 'kwetsend voor de miskening van de expertise van logopedisten'. We nemen aan dat deze reactie ingegeven is door het door ons aangehaalde onderzoek dat aantoonde dat buitenschoolse hulp door paramedici minder effectief is, en door onze stelling dat externe therapeuten geen experts zijn in het leren lezen, schrijven en rekenen. Tegen het aangehaalde onderzoek valt moeilijk te argumenteren omdat het gaat om een grootschalige meta-analyse die gebaseerd is op al het bestaande onderzoek daarover. Dat buitenschoolse hulp minder effectief is, moet dus beschouwd worden als een robuust feit. Als er hier dus iets kwetsend is, is het de werkelijkheid zelve (en inderdaad, die is vaak kwetsend, maar daar moet ieder die wetenschappelijk geschoold is mee leren leven). Uit onze toevoeging dat deze lagere effectiviteit te wijten is aan een (vaak door praktische redenen) lagere intensiteit van oefening, blijkt toch duidelijk dat we hiermee helemaal geen uitspraak doen over de intrinsieke kwaliteiten of expertise van logopedisten. We kunnen ons voorstellen dat onze uitspraak dat externe therapeuten geen experts zijn in het leren lezen en rekenen wel degelijk overkomt als een miskening van de expertise van logopedisten. Toch is dat niet het geval vanwege het simpele feit dat er nu eenmaal op dit ogenblik van de stand der wetenschap geen gevalideerde specialistische behandelmethodes bestaan om het leesproces van dyslectici te bevorderen. Uiteraard weten we wel dat er allerlei claims zijn in die richting, maar als we realistisch bekijken wat al de effectieve behandelmethoden doen, dan is dat in feite niets anders dan kinderen lees oefeningen aanbieden, en dat is precies waar leerkrachten beter in geschoold zijn en vooral waarvoor ze in klasverband meer tijd hebben. Kortom, er is geen enkele reden om dik te doen over het specialistische karakter van dergelijke oefeningen, niet door logopedisten, maar ook niet door psychologen, pedagogen, neurolinguïsten, enz. Anders gezegd, logopedisten doen hier gewoon wat ze kunnen (en moeten) doen, alleen, ze kunnen dat meestal te weinig intensief doen. Dat is dus verre van een verwijt en in generlei vorm kwetsend. Nogmaals, logopedisten die er in slagen om wel uit te stijgen boven deze 'gemiddelde' intensiteit (o.m. door zeer goede afspraken met school en ouders) leveren uitstekend werk dat we altijd gewaardeerd hebben.

'Bovendien geven de auteurs blijk van een groot gebrek aan realiteitszin daar waar ze beweren dat enerzijds enkel de scholen een taak hebben in het begeleiden van kinderen met een stoornis op het vlak van lezen, schrijven of rekenen en anderzijds waar gesteld wordt dat de CLB's hun rol niet meer volwaardig kunnen spelen wegens de eisen van 'externen' en ouders.'

'Een groot gebrek aan realiteitszin!' We zitten heus niet alleen in onze academische ivoren toren, maar we hebben veelvuldige en nauwe contacten met het praktijkveld, zowel met leerkrachten CLB's, logopedisten en beleids mensen. Onze open brief is o.m. ingegeven door de overtuiging dat er te weinig rekening gehouden wordt met de realiteit van wat dyslexie is en wat eraan kan gedaan worden. Het is inderdaad een realiteit geworden dat leerkrachten heel vaak doorverwijzen (naar BO of naar therapeuten). De schrikbarende toename van doorverwijzingen van allerlei problemen, die in feite het gewone schoolse leren betreffen, kan door niemand, ook niet door de VVL als een gunstige ontwikkeling bekeken worden. Men kan het toch moeilijk als normaal beschouwen dat er klassen zijn waarvan één derde van de kinderen naar de logopedist gaat. Wij hebben nergens beweerd dat externe hulpverleners geen rol te spelen hebben, wij hebben wel beweerd dat voor de meeste schoolse problemen de school de plaats is waar moet ingegrepen worden. Pas indien de

---

---

school al het mogelijke gedaan heeft, dan pas kan in een uitzonderlijk geval een beroep gedaan worden op externe hulp. Het heeft uiteraard geen enkele zin om het begrip 'stoornis' te laten uitdijen tot 10 à 20% van de populatie, dan is het per definitie geen stoornis meer. Dat CLB's hun rol alsmaar moeilijker wordt, is gewoon een feit, en dat steeds meer CLB-medewerkers daar mee kampen eveneens. Dat blijkt overigens uit de vele positieve reacties die we ontvingen uit die hoek op onze brief.

'De VVL erkent dat er op het vlak van bijvoorbeeld de implementatie van Sticordimaatregelen nog stappen dienen gezet te worden'

De kern van ons betoog is dat compenserende en dispenserende maatregelen, die er meestal op neerkomen dat kinderen ontslagen worden van bepaalde delen van het curriculum, hen niet vooruit helpen, zoals vaak verondersteld wordt, maar hen net verder opzadelen met een grotere handicap. Sticordimaatregelen passen geheel in het defect-model, waarvan we aangegeven hebben dat dit model wetenschappelijk niet kan worden gehandhaafd. Hoe men wel zinvol kan omgaan met de problemen van kinderen met leerstoornissen in de schoolcontext zou ons hier te ver voeren.

Tot slot, we hebben er alle begrip voor dat de VVL de beroepsbelangen van haar leden verdedigt, maar de vraag is wat die belangen zijn. Op korte termijn zijn dat uiteraard ook de (overigens legitieme) commerciële belangen, maar op langere termijn denken we dat ook de VVL er alle belang bij heeft zoveel mogelijk aan te sluiten bij wat op grond van wetenschappelijke kennis 'best practices' zijn. Uiteindelijk zou het ons toch allemaal te doen moeten zijn om het algemeen belang van kinderen in het onderwijs. We houden ons graag ter beschikking om deze discussie onder welke vorm dan ook verder te zetten in de overtuiging dat misverstanden meestal het gevolg zijn van onvolledige informatie, waarop ook onze open brief geen uitzondering zal zijn.

P.S. We zouden het op prijs stellen mochten jullie op de een of andere manier deze uitvoerige reactie ook bij jullie leden laten terecht komen. Tenslotte is het alleen maar een poging tot verheldering van ons standpunt. We begrijpen dat deze reactie te lang is om zo maar op jullie website te plaatsen, maar een link naar een document is misschien een idee. Uiteraard zijn er nog andere manieren om deze toch wel belangrijke discussie verder te zetten. We horen graag hoe jullie dat zien.

2012-01-25: Reactie van Dhr. Wim Tops, Prof. Dr. Marc Brysbaert en Prof. Dr. Annemie Desoete op de open brief van Prof. Dr. Wim Van den Broeck en Mevr. Eva Staels

Vanuit de Universiteit Gent kwam een nuancerende reactie op deze open brief. Ik neem deze hier met toestemming van Prof. Dr. Annemie Desoete integraal over¹.

Wij hebben kennis genomen van de open brief van Prof. Van Den Broeck en Mevr. Staels, en de wetenschappelijk argumenten die daarin aangehaald worden om de stelling te ondersteunen dat dyslexie best binnen het bestaande onderwijs aangepakt wordt zodat er geen nodeloze therapeutisering hoeft te gebeuren. Van Den Broeck en Staels verwijzen in het bijzonder naar een artikel van Slavin et al. (2011) om aan te tonen dat één-op-één remediëring uitgevoerd door leerkrachten effectiever is dan buitenschoolse hulp uitgevoerd door paramedici.

Na lezing van het betreffende artikel zien wij ons echter genoodzaakt erop te wijzen dat in ons oordeel een dergelijke conclusie niet getrokken kan worden uit Slavin et al. (2011). In deze studie vergelijken de auteurs vijf behandelingsvormen voor leerlingen met leesproblemen in het eerste leerjaar:

- 1. Een-op-een onderwijs door een ervaren leerkracht die bijscholing gekregen heeft en een bestaand, goed remediëringspakket kan gebruiken (one-to-one tutoring).*
- 2. Een-op-een onderwijs door goedkopere paraprofessionelen en vrijwilligers die een bestaand, goed remediëringspakket kunnen gebruiken (paraprofessionals and volunteers).*
- 3. Extra dagelijks onderwijs gedurende 30-45 minuten in kleine groepjes.*
- 4. Onderwijs gericht op betere samenwerking in de klas (op basis van bestaande, goed uitgewerkte pakketten)*
- 5. Speciale computerpakketten met meer grafische elementen en toegevoegde ingrediënten om de aandacht gaande te houden.*

Slavin et al. (2011)¹ komen tot het besluit dat één-op-één onderwijs door een leerkracht met een bijkomende opleiding, die een pakket kan gebruiken dat specifiek gericht is op fonetics en ook na het eerste leerjaar

---

¹ Zie <http://sticordibank.wikispaces.com/Belangrijke+documenten>.

---

voortgezet wordt, de beste resultaten geeft. Iets mindere, maar nog altijd significante resultaten worden geboekt met de drie volgende interventies. Computerprogramma's die het lezen omzeilen, werken niet.

Dit is het letterlijke besluit van Slavin et al. (2011, p. 1):

The review concludes that one-to-one tutoring is very effective in improving reading performance. Tutoring models that focus on phonics obtain much better outcomes than others. Teachers are more effective than paraprofessionals and volunteers as tutors. Small-group, phonetic tutorials can be effective, but are not as effective as one-to-one phonetically focused tutoring. Classroom instructional process programs, especially cooperative learning, can have very positive effects for struggling readers. Computer-assisted instruction had few effects on reading. Taken together, the findings support a strong focus on improving classroom instruction and then providing one-to-one, phonetic tutoring to students who continue to experience difficulties.

In het bijzonder willen wij erop wijzen dat geen enkel element uit het artikel van Slavin et al. (2011) toelaat om paraprofessionals and volunteers gelijk te stellen met goed opgeleide paramedici (o.a. logopedisten). Dit is fout en tegelijk kwetsend voor de betrokken beroepsgroepen. Dit is wat Slavin et al. zelf schrijven (2011, p. 6, 9):

One-to-one instruction from certified teachers and reading specialists is the gold standard among interventions for struggling readers. ...

One-to-one tutoring by certified teachers is expensive, and in high-poverty communities with shortages of teachers, allocating scarce qualified teachers to small numbers of children may be hard to justify. For those reasons, many schools have long used paraprofessionals or volunteers as tutors, usually with materials specifically designed for this purpose.

Wij zijn het met Van Den Broeck en Staels eens dat interventies evidence-based moeten zijn, maar dan is het wel aangewezen om die evidentie accuraat weer te geven.

Waarom ik deze open brief onderschrijf

Ik ben me er van bewust dat ik nu een risico neem. Een standpunt innemen in een gepolariseerde situatie is altijd gevaarlijk. Het heeft me echter nog nooit tegengehouden om dat toch te doen. Niemand zal me ooit kunnen beschuldigen van intellectuele lafheid. Wat ik niet ga doen is de open brief regel per regel, alinea per alinea analyseren. Ik probeer mijn standpunt vanuit mijn persoonlijke visie te verduidelijken.

Eerst en vooral is het een feit dat de vraag naar diagnoses van dyslexie en dyscalculie de laatste jaren exponentieel is toegenomen. Dit heeft zeker te maken met de intrede van de sticordimaatregelen in het onderwijs. Wat we echter niet langer over het hoofd kunnen zien is dat in een aantal gevallen deze diagnoses onterecht gevraagd worden omwille van de 'voordelen' die ze genereren. Veel mensen, ook hulpverleners, vergeten af en toe dat een goede studiekeuze soms de enige redelijke aanpassing of compenserende maatregel is die men een kind of jongere kan geven. Wat niet wil zeggen dat dit in alle gevallen en onder alle omstandigheden zo is. Iets dergelijks zal altijd individueel moeten bekeken worden.

Let wel: ik sta helemaal achter het toepassen van sticordimaatregelen in het onderwijs. Ik ben er wel meer en meer van overtuigd dat men er te ondoordacht mee omspringt. Ondoordacht omdat men te snel overschakelt op dispensereren terwijl er nog te onvoldoende is ingezet op het remediëren en compenseren. Vooral bij het dispensereren gebeurt er volgens mij nog te vaak iets dat aan het recht op redelijke aanpassingen ver voorbij gaat. Een goed gebruik van sticordimaatregelen houdt voor mij in dat kinderen en jongeren er zelfstandiger van worden, niet dat ze afhankelijk blijven van anderen. De vraag of een maatregel de zelfstandigheid van een kind of jongere zelfstandiger maakt, moet volgens mij altijd eerst gesteld worden. Voor mij is elke maatregel die een kind of jongere meer afhankelijk maakt van anderen geen redelijke aanpassing.

Verder moeten we durven onder ogen zien dat er soms gewinkeld wordt tot de gewenste diagnose is afgeleverd. Het is zelfs zover gekomen dat de kwaliteit van externe hulpverleners afgemeten wordt aan het gemak waarmee zij bereid zijn om een gemotiveerd verslag af te leveren. In die zin pleit ik er al jaren voor om diagnose en behandeling van

---

¹ SLAVIN, R., LAKE, C., DAVIS, S. en MADDEN A., *Effective programs for struggling readers: A best-evidence synthesis*. In: Educational Research Review, Volume 6, Issue 1, 2011, Pages 1-26. Voor meer informatie hierover zie <http://sticordibank.wikispaces.com/Belangrijke+documenten>.

---

elkaar los te koppelen: wie de diagnose stelt zou niet mogen verdienen aan de behandeling. Dit zou een sterke garantie zijn tegen het fenomeen van het diagnosticeren in functie van de behandeling. En voor logopedisch Vlaanderen zich op mij stort: dit is een fenomeen dat bij alle beroepsgroepen voorkomt:

- Zelfstandige psychologen die verouderde intelligentietesten gebruiken om zo tot een IQ te komen dat recht geeft op terugbetaalde therapie;
- Kinesitherapeuten die op basis van de resultaten op de ABC-movement test alleen de diagnose van ontwikkelingsdyspraxie stellen en samen met de ouders op basis daarvan het recht op gon-begeleiding eisen;

Vooraf in tijden van een overaanbod van therapeuten van welke discipline dan ook, nemen de financiële en, zoals Prof. Dr. Wim Van den Broeck het terecht zegt – de legitieme mercantiele belangen het al eens over van de diagnostische deontologie. Het is een feit dat vooral in het secundair onderwijs het toekennen van sticordimaatregelen uitsluitend gereserveerd wordt voor kinderen met een officiële diagnose. Dit zorgt er voor dat de eis naar de *dys*-etiketten soms zeer nadrukkelijk (en ten onrechte) geformuleerd wordt. Ook in die zin kan ik de open brief alleen maar onderschrijven. Ik maakte het zelf als CLB'er al meermaals mee dat ouders geflankeerd door de therapeut van hun kind diagnoses of maatregelen kwamen eisen die ik in eer en geweten niet kon verantwoorden. In die zin vind ik de volgende zin uit de open brief de essentie weergeven waar alles om draait:

In ieder geval zal de oplossing moeten gezocht worden in de uitwerking van een goed zorgbeleid op het niveau van de school en de klas zodat alle leerlingen, ongeacht of ze nu een diagnose hebben of niet, aangepaste begeleiding krijgen.

Ik ben er van overtuigd dat de zorg voor het kind met leerproblemen veel minder snel dan nu het geval is door de school uit handen moet gegeven worden. De – vergeef me het woord – eerstelijnszorg voor deze kinderen moet op school gegeven worden, niet door schoolexterne therapeuten. Laten we niet vergeten dat een goede didactiek en een duidelijk instructiemodel heel wat problemen kan voorkomen.

Ik ben het met de Vlaamse Vereniging van Logopedisten eens dat er een goede samenwerking moet zijn tussen logopedisten, CLB's en scholen. Ik ben het helemaal niet eens met de manier waarop ze dit formuleren: 'een goede samenwerking tussen logopedisten enerzijds en CLB's en scholen anderzijds'. Door het zo te formuleren gaat de vereniging voorbij aan het feit dat het CLB niet voor de school werkt maar via de school voor het kind, de jongere en/of zijn ouders. Ik ben het ook niet eens met de suggestie dat een therapeut, of het nu een logopedist, kinesist, ergotherapeut of psycholoog is, op school screenings zou komen uitvoeren om dan te bepalen wie er therapie nodig heeft en wie niet. Leerzorg is één van de kernopdrachten van het onderwijs die omwille van deontologische redenen niet kan en mag gedelegeerd worden naar buitenschoolse hulpverleners. Het is de taak van het CLB om de scholen bij deze kernopdracht te ondersteunen.

Gespecialiseerde hulp door schoolexterne therapeuten heeft wel degelijk zin. Dat maak ik dagelijks mee. Therapie in een een-op-een situatie kan een kind echt vooruithelpen. Op voorwaarde dat ze rekening houdt met de pedagogisch-didactische processen die in de school lopen en zich daarop afstemt. En er tegelijkertijd intensief gewerkt wordt aan de transfer van het geleerde naar de klas- en schoolsituatie. Van externe therapeuten mag je verwachten dat ze zich niet bezig houden met huiswerkbegeleiding maar op zoek blijven gaan naar de beste therapeutische manier om het kind met leerproblemen vooruit te helpen.

Het is de verdienste van deze open brief dat er een basis is om de discussie over leerzorg eens grondig te voeren. Iets wat al te lang uitgesteld werd. Met een defensieve houding van alle discussiepartners komen we er niet uit. Elke werking is vatbaar voor verbetering, of het nu die van individuele leerkrachten, scholen, centra voor leerlingenbegeleiding of schoolexterne therapeuten is. Laten we niet vergeten dat het in deze discussie steeds moet gaan over het kind met speciale noden. Het is het recht van ieder kind, van ieder mens dat zijn begeleiders op één en dezelfde lijn staan als het gaat om de te geven hulp.

Het is tijd voor een nieuwe deontologie van onvoorwaardelijke en respectvolle samenwerking. Het is een grote wens van mij dat deze nieuwsbrief daarvoor een platform kan zijn.